

3. JÉZUS ÚTJA A KERESZTTTEL
Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(Lk 23,26–49)

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.
Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 2004, Kálvin Kiadó.
Fekete Károly: Példázatos szavak – életes példák. Budapest, 2008, Kálvin Kiadó.
Goppelt, Leonhard: Az Újszövetség theológiája. Fordította Dr. Szathmáry Sándor. Budapest, 1992, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya.
Kálvin János: Tanítás a keresztyén vallásra. Budapest, 1986, Kálvin Kiadó.
Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete. Miskolc, 2005, RE Püspöki Hivatala.
Szabó Andor: „Lábam előtt mécses a te igéd...” Budapest, 1995. Kálvin Kiadó.
Schweitzer, Eduard: Das Evangelium nach Lukas. Göttingen, 1986, Vandenhoeck and Ruprecht.
Dr. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985, Free University Press.
Dr. Varga Zsigmond: Lukács evangéliumának magyarázata. in: Jubileumi Kommentár. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.)

Jézus szenvedése:

Jézus halálának a körülményeiben az a különleges, hogy Ő a figyelmét nem saját magára fordítja. Nem a saját sorsával, fájdalommal foglalkozik. Jézus a halálakor is mások felé fordul. Először Jézus közbenjár azokért, akik ellene fordultak: az ellenségeiért. Még az utolsó percek is arra használja, hogy az egyik gonosztevő számára felkínálja Isten kegyelmét. Jézus halálának kegyetlen módjában látható Isten emberek iránti abszolút, teljes odaadó szeretete.

Jézus szenvedése nem csak a konkrét testi és fizikai szenvedését, halálát jelenti. Ahogyan a Heidelbergi Káté 37. kérdés-felelete ezt megfogalmazza: „földi életének egész ideje alatt” szenvedett. (1Pt 4,1) Jézus szenvedése testi és lelki szenvedés volt egyaránt. Jézus szenvedése értünk történt. (Ézs 53,4–5) Mások is szenvedtek el hasonló fizikai kínokat, mint Jézus. Az Ő szenvedése azért különbözik minden más szenvedéstől, mert az emberiség bűne miatt szenvedett, és szenvedésével elhordozta a büntetést. Ezt a halált Ő önként vállalta („*önként ment a halálba*” Ézs 53,12).

Út a Golgota felé:

Miután elítélték Jézust, elindultak vele a Golgota hegyére, hogy kivégezzék. Mintha gyászmenet lenne, hangosan jajgatva siratják a még élő Jézust. Jézus azonban a szavaival arra utal, hogy a város elutasította a Messiást (28–31. v.), és inkább a saját lelki vakságuk miatt kellene, hogy elkeseredettek legyenek. Jézus utolsó útján az emberek többségétől megvetés és gúnyolódást kap. Mindenki csúfolja és ellene fordul. Csak az asszonyok siratják, és az egyik gonosztevő szól barátságosan Jézusról. De Jézus nem az emberekre figyel, amikor vállalja az áldozatot, hanem egyedül Istenre.

Cirénei Simon:

Úton a Golgota felé egy váratlan dolog történik, a katonák levették Jézusról a keresztet, és átrakták egy ember vállára, aki ott volt a közelben. Bizonyára jeruzsálemi lakos volt, neve utal arra, hogy honnan való eredetileg (észak-afrikai), nem csak az ünnep miatt érkezett a fővárosba, hiszen a mezőről jött, elképzelhetően a munkából. Nem saját szándékából veszi át a keresztet, hanem rákényszerítik ezt a feladatot. A szemlélőből hirtelen cselekvő ember lesz. Ennek ellenére később is találkozunk vele és gyermekeivel a Bibliában. Márk evangéliuma megemlíti a két fiának a nevét is (Alexander és Rufusz Mk 15,21), Pál apostol pedig a római keresztyének

között köszönti Rufuszt és anyját. (Róm 16,13)

Két gonosztevő:

Római szokás szerint egyszerre több elítélten hajtják végre az ítéletet. Ézsaiás próféciaja teljesedett be ezzel: „*hagyta, hogy a bűnösök közé sorolják...*” (Ézs 53,12) A két gonosztevő ellentétes magatartást mutat Jézus iránt. Az egyik úgy viselkedik, mint mindenki, aki a kereszten alatt van, gúnyolja, támadja, bántja szavaival. A másik gonosztevő azonban felismeri Jézusban a Messiást, annak ellenére, hogy látja és tudja, hogy nem száll le a keresztről. Kimondja, hogy Jézus ártatlan, és királynak is tartja, hiszen a királyságáról beszél. A két gonosztevő pontosan ugyanazt látja, ugyanazt éli át, és mégis egészen máshogyan viselkednek. Ahogyan az egész Szentírásban is, itt is két lehetőséget látunk, két utat. Az egyik a hit, a másik a hitetlenség útja. Egyik az élet, a másik a halál útja. Aki felismeri Jézusban a Krisztust, a Paradicsom ígértét kapja. A bűnbánó gonosztevő egyrészt elismerte a saját maga bűnösségét, másrészt megvallotta Jézus büntelenségét.

Jézus a kereszten:

Jézus itt sem önmagával törődik, ahogyan az ide vezető úton is azokkal foglalkozott, akik nem ismerték fel az üdvösség idejét. Jézus a kereszten az Atyához imádkozik, mint általában a sorsdöntő pillanatokban tette mindig. Most bűnbocsánatot kér azoknak, akik bántják őt. A kereszten lévő feliratot bár nem igaz meggyőződésből készítették, mégis pontosan az igazságot fogalmazza meg. István vértanú is így imádkozik, amikor megkövezik:

„Amikor megkövezték Istvánt, az így imádkozott: „Uram, Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” Azután térdre esett, és hangosan felkiáltott: „Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt!” És amikor ezt mondta, meghalt.” (ApCsel 7,59–60)

Nép:

Miközben Jézust kivégzik, a nép érzéketlenül csak egyszerűen szemléli, hogy mi történik Jézussal.

Főemberek:

Amikor egy ember meghal, akkor a főemberek gúnyolódnak, ez elég nagy érzéketlenségre utal. Nem csak azt nem fogják fel, hogy Isten Fiát feszítik keresztre, hanem azt sem, hogy itt egy ember meghal. Gúnyolódva mondják ki az igazat Jézusról. Úgy gondolják, hogy az igazolja, hogy Jézus nem a felkent, hogy nem száll le a keresztről. Kereszten maradni sokkal több erő kellett.

Katonák:

Ők is, mint a főemberek és a tömeg is úgy jelennek meg, mint akik Jézussal ellenségesek, bántják Őt. Hiába kínálják Neki a szenvedése enyhítésére az ecetet, ami egy kicsit elbódítva a szenvedőt, enyhíti a fájdalmakat, mégis alapvetően rosszindulatúak Jézussal.

Jézus halála:

Jézus halálát különleges események kísérték. Lukács evangélista két dolgot jegyez fel.

– Sötétség: Amikor Jézus megszületett, a sötétségben fény ragyogott fel, amikor meghalt, a fény sötétséggé változott. A Bibliában a sötétség a halálnak, a pusztulásnak, a bűnnek, a sátán hatalmának a szimbóluma.

– Kárpit kettéhasadása: A szentek szentjét a templomtól elválasztó kárpit meghasad. A kárpit mögé csak a pap mehetett be megfelelő előkészületek és körülmények mellett. Ahol a leginkább Isten jelenléte a templomban megtapasztalható volt, oda nem juthatott be akárki. A kárpit kettéhasadása arra utal, hogy Jézus halálával minden megszűnt, ami elválaszthatná az embert Istentől. Szabad útja van mindenkinek Istenhez.

Jézus szenvedésének a jelentősége:

Jézus a szenvedésével nemcsak a kortársak, a világ haragját hordozta el magán, hanem Isten haragját is. Isten tartott ekkor ítéletet az emberi bűn felett. A bűn nélküli Krisztus az ember helyére lépett, és a halállal elszenvedte Isten ítéletét. Helyettes áldozatot vállalva az emberért. Isten nem akárkit, hanem tulajdon Fiát áldozta fel a bűnös emberért. Krisztus a kereszten

egyszeri és tökéletes áldozatot mutatott be, amit megismételni nem lehet és nem is kell. Jézus halála nem egy közönséges halál volt, hanem váltságshalál. Isten Fia a saját testünkbe öltözve győzte le a bűnt és a halált.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A bűn, büntetés és a következmény már jól ismert a második osztályok számára. Saját tapasztalataikból jól tudják – még ha újra meg is teszik –, hogy a rossztettek általában van következménye. Ha nincs, akkor gyakran örülnek, hogy „megúszták” a dolgot.

A helyettes „áldozat” fogalma nem elvont módon, de konkrétumokban egy kisiskolás gyermek számára ismerős lehet. Tapasztalataiból tudja, hogy milyen az, amikor valami rosszat tesz, és valaki mást büntetnek meg helyette. Ezt akár megismerhette úgy is, hogy ő volt a szenvedő alany. Akár olyan módon is, hogy helyette büntettek meg valaki mást. Ez utóbbi esetben általában – akár kimondatlanul is – büntudatot érez, mivel tudja, hogy a valódi hibás ő volt. Amikor Jézus értünk hozott áldozatát bemutatjuk, akkor Fő hangsúlyt tehetünk arra, hogy Jézusra nem „rákenték” mások tetteinek következményét, hanem Ő maga vállalta fel értünk. Ez az önkéntesség mély empátiát és komoly érzelmi kötődést indíthat el a gyermekekben.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban Tudja segítséggel a tankönyvi képek és szöveg alapján elmondani Jézus kereszthalálának történetét. 	<ul style="list-style-type: none"> Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban Tudja elmondani a tankönyvi képek és a szöveg alapján Jézus kereszthalálának történetét.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus tudatosan, értünk vállalta ezt a nehéz utat.

Értelmi cél: Annak a felismertetése, hogy Jézus tudatosan vállalta a nehéz, utolsó útját is értünk.

Érzelmi cél: A szenvedő Jézus iránti együttérzés felébresztése.

Pragmatikus cél: Annak a segítése, hogy a tanuló tudja megfogalmazni azt, hogy miért volt nagy tett Jézus cselekedete.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Fejezd be a mondatot! Kérjük meg a csoporttagokat, hogy mindenki fejezze be a következő mondatokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> A legjobban eddig annak örültem, hogy... Nekem eddig a legnehezebb az volt, hogy... Nekem eddig a legjobban az fájt, hogy... 	Ha lehetőség van rá, a csoport álljon körbe, és egy kislabda segítségével menjünk végig a csoporton! Egy körben csak egy kérdést vigyünk végig, és mielőtt elkezdődne a kör, hagyjunk időt gondolkodásra és válaszkeresésre!

	<p>Mind a három kör után beszéljük meg a gyerekekkel, hogy milyen érzés az öröm, ha valami nehéz, illetve a fájdalom.</p> <p>Kérdezzük meg őket arról is, hogy mit szólnának ahhoz, ha valaki átvinné tőlük az elmondott örömeiket, nehézségeket illetve fájdalmakat! Mit adnának szívesen, és mi az, amit kevésbé?</p> <p>Kapcsolódó feladat: 2. feladat</p>	<p>Lehetőség van arra is, hogy a nehézségeket és a fájdalmakat felírjuk egy-egy postitre, és a hittanoktató felragasztja őket a táblára. Történetmondás előtt keresztformába rendezheti őket.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jézus elleni hazug vádak és elfogadása. • Jézus önként vállalta azt, ami következett: elítélték, megkorbácsolták és kínozták. • Jézus útja a kereszttel a keresztre feszítés helyéig. • Cirenei Simon viszi a keresztet. • A két lator Jézus mellett. • A jobb lator felismerte Jézus ártatlanságát. <p>Beszélgetési lehetőség:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volt-e már olyan, hogy ártatlanul büntettek meg? • Hogyan érezted magad közben és utána? • Volt-e már olyan, hogy szándékosan vállaltál büntetést? <p>Kapcsolódó feladatok: 1. 3.</p> <p>Kézműveskedés: 5. feladat</p>	<p>Jézus ártatlanságára és tudatos kereszthordozására itt tehetjük a Fő hangsúlyt. Tudod-e? rész közös megbeszélése.</p>
Házi feladat	<p>Mutassák meg otthon a gyerekek a kézműveskedés eredményét. Mondják el, hogy mit jelent az elkészített csipesz, és miért van felírva, hogy Feltámadt!</p>	
Énekjavaslat	<p>A sötétség szünni kezd</p>	<p>TKEI ÉS TKGY 12. ének</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 140-141. o. TKGY 126-127. o.

A képen látható:

Kétoldalas képet látunk. A jelenet fókuszja a baloldalon. Tömeget látunk, asszonyokat, akik sírnak, az egyik védelmező mozdulattal hajol Jézus felé. Látunk fiatalabb és idősebb férfiakat, akik között valaki rosszindulattal, haraggal telve emeli fel a kezét. Katonát látunk lándzsával a kezében. A kép központi alakja Jézus, keresztoszloppal a hátán. Távolabb a Koponyák helye

két kereszttel, a könyv jobb oldalán. A képi egyensúly megbomlik, a baloldalon keresztet cipelő Krisztus és a tömeg ellentétes a másik oldal sivárságával. Növeli a feszültséget, hogy az út köves, nehéz rajta menni, s felfelé vezet, ami még drámaiabbá teszi a helyzetet.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

Rávezetés:

- Mit és kiket látsz a képen?
- Ki viszi a hátán a keresztet?
- Kik vannak a tömegben? Sorold fel!
- Olvass az arcokról! Milyen érzésekkel állnak ott az emberek?
- Nézd meg a hegyet! Mit látsz a tetején?

Jelentésadás:

- Megfigyelési szempont: Mi történt Jézussal?
- Első benyomások meghallgatása.
- A megfigyelési szempontra adott válaszok megbeszélése.

Feldolgozás:

- Mire tanította Jézus az embereket?
- Miért vádolták igazságtalanságokkal?
- Miért kellett a keresztet vinnie?
- Mit adtak rá a katonák?
- Miért nem menekült el Jézus a szenvedés elől?
- Kinek segített Jézusnak?
- Kik voltak még Jézus mellett a Koponyák helyén?
- Mit mondott az egyik?
- Mit mondott a másik?
- Jézus mit felelt?
- Hogy imádkozott Jézus a kereszten?
- Mit mondott a százados?
- Milyen napon emlékezünk Jézus kereszthalálára?

Reflexiók:

- Mit gondolsz, mi a véleményed a történetről?
- Jézus miért hozott ilyen nagy áldozatot?

2. Szemléltetés: A nehéz táska

Egy önként vállalkozó gyerekeket kérjünk meg, hogy egy hátizsákot vegyen fel. Kérjük meg, hogy menjen végig a termen úgy, hogy senki nem szólhat hozzá, csak mindenki, aki mellett elhalad, egy könyvet rakjon a táskájába. Amikor nem bírja, akkor a hittanoktatója kijelölhet egy másik gyerekeket (lehetőleg egy erőset), hogy vegye el tőle a táskát. Így segíthet neki eljutni a terem végéig. Ezután mindketten számoljanak be a tapasztalataikról. Ha lehet, senki ne nevetgéljen, hanem csak komolyan figyeljék, hogy mi fog történni.

3. Feldolgozás: A hat kalap módszerrel

Az óra egész témája feldolgozható az ún. hat kalap módszer segítségével. A hat „gondolkodó” kalap (vagy szemüveg) módszere több irányból segít megközelíteni és megérteni egy témát. A diákok képzeletben egy bizonyos színű kalapot (szemüveget) tesznek fel, aminek a segítségével egy adott szempontból vizsgálják a történetet. Mindig csak azt az egy szempontot kell nézniük, ami éppen a feladatuk. Másodikos gyerekeknél elég, ha a fekete, ill. sárga kalapig eljutunk, hiszen az ő gondolkodásukhoz ez illik leginkább. (illetve a kék kalapot viselje a hittanoktató). Ezek akár valódi, akár képzeletbeli/rajzolt kalapok is lehetnek.

- a. A *fehér kalap* feltételek a tényekre koncentrálnak. A következő kérdésre keressük a válaszokat: *Kik a történet szereplői? Mi történik Jézussal?*
- b. A *piros kalap* feltételek az érzésekre koncentrálnak. Kapcsolódó kérdés: *Mit érezhettek az emberek Jézus körül? Mit érezhetett Jézus?*
- c. A *fekete kalap* feltételek tanácsokat adunk. Kapcsolódó kérdés: *Mit tanácsolnál Jézusnak, Simonnak, a katonának, a kereszten lévő két gonosztevőnek?*
- d. A *sárga kalap* segít meglátni az előnyöket. Kapcsolódó kérdés: *„Milyen jó dolog származhat ebből a történetből?”*
- e. A *zöld kalap* segíti a kreativitást. Kapcsolódó kérdés: *„Milyen más befejezést adnánk a történetnek?”*
- f. A *kék kalap* segíti a koordinálást. Ezt a hittanoktató „viselje”, hiszen ő moderálja a játékot.

4. Kézműveskedés: Húsvéti kert

- alap: műanyag tál/cserépalátét/üvegtál/befőttesüveg
- talaj: föld (esetleg: faforgács, apró kavicsok)
- moha
- kavicsok
- kereszt: faág, drót vagy madzag
- sír: cserép (fekete műanyag tál/pohár is megfelelő)
- magvak, növények, levelek a díszítéshez

5. Történet elmesélése

Mesélik el önként jelentkezők Jézus útját a kereszttel egy-egy szereplő szemszögéből. (Simon, egy katona, egy asszony a tömegeből)

6. A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 349. dics. 1. 4-5. verse: Jézus meghalt bűneinkért (42. zsolt. dall.)

Református Énekeskönyv: 434. dics. 3-4. verse: Sebzett szívünk

Református Énekeskönyv: 485. dics. 1-2. verse: Jézus Krisztus